

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

The Development of Learning Management Process with The
Participation of Phrapariyattidhamma Schools, General Education
Section, Nakhon Sawan Province

วิญาณภา เมธีวรณัฏฐ์*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จ. นครสวรรค์ ประกอบด้วย ๑. ผู้บริหารโรงเรียน ๒. ครูผู้สอน ๓. ตัวแทนผู้ปกครอง ๔. ผู้แทนชุมชน ๕. นักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเกิดพัฒนาการที่ดีได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พยายามชักจูงให้ทั้งครูและนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงวิธีการและกระบวนการที่ต้องทำให้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและประชุมหารือเป็นระยะในปีการศึกษานั้น ๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ วางกรอบหรือโครงสร้างให้ชัดเจน และสอนตามโครงสร้างของแผนการสอนในแต่ละรายวิชาแล้วจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนโดยยึดหลักสูตรถือปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวง ทำ

*อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, e-mail: Wanwisa2523@hotmail.co.th

ตามนโยบายของผู้บริหารและร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ : การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province, 2) to study the factors affecting the development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province, and 3) to study the ways for the development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province.

This research was the Qualitative Research with the Focus Group Discussion and In-Depth Interview from the informants to manage the learning with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province consisting of the school administrators, the teachers, the representatives of parents, the representatives of communities, and the students.

Results of the Research

The development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province was found that the good development of the learning process in the participation would consist of the group process. Working in group of the students would make the exchange of knowledge together. Convicting all teachers and students set the same goal in the development of the learning process. Checking and monitoring the outcome, improving the approach and process. The school administrators, teachers, parents and students participated in the education management and the meeting occasionally in the semester.

The factors affecting the development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province were to set the frame or the structure clearly, teach in according to the teaching plan in each subject, manage the learning in according to

the teaching plan by using the curriculum of the Ministry, perform in the policy of the administrators and help together in the development of the learning process of each school in the same way.

The ways for the development of learning management process with the participation of Phrapariyattidhamma schools, General Education Section, Nakhon Sawan Province were that the students at Phrapariyattidhamma schools had the different basic of the knowledge, were shy, and did not make in the group with the better developed students. Therefore, the teachers should apply the technology for the teaching. The students would make the intention, do the activities in the classroom and provide the field trip with asking for the cooperation from the private organizations, the village health volunteers and the Committee of Education Institutions in all the public and private institutions participating in the development of learning management process, the development of the teaching process of the teachers, providing the training between the teachers and the students to make the learning and teaching efficient, make the relationship between the teachers and the students, make the teaching plan and make the teaching process interesting in learning and teaching.

Keywords: Process Development, Learning Management, Learning Management, Participation

๑. บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ที่มี ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม โดยการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาพัฒนาคน

ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) วิทยาการสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แพร่ขยายไปได้อย่างไร้พรมแดนซึ่งวิทยาการเหล่านี้มีความสัมพันธ์และสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง การเตรียมคนในชาติให้มีความพร้อมให้สามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และมีศักยภาพเพียงพอต่อการเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายต้องตระหนักการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาประเทศต้องอาศัยความมีคุณภาพของคนในชาติ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ประเทศชาติจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วต้อง

อาศัยทรัพยากรหลัก คือ คนในชาติที่มีการศึกษาดี มีความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่และสามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการพัฒนาชาติบ้านเมือง พัฒนารากฐานการดำรงชีวิตของตนได้อย่างสมดุล การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคนให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในสังคมโลก การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างหลากหลาย เพียงพอ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์มีความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการใช้เหตุผล เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิตตนเองและสังคม ตลอดจนในการดำรงชีพอย่างมีคุณภาพ ในทางปรัชญานั้นถือว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาล้วนมีความสามารถด้วยกันทั้งสิ้น จึงเป็นหน้าที่ของการจัดระบบการศึกษาที่จะทำให้พบว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในด้านใด และพยายามส่งเสริมให้มนุษย์ได้มีโอกาสพัฒนาทักษะตามความสามารถและความถนัดของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค สังคมใดที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาเฉลี่ยระดับสูงและมีเกณฑ์จะส่งผลให้ประชาชนมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๖ กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม อีกทั้งยังบูรณาการวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น/ชุมชนที่ผู้เรียนได้อาศัยอยู่ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังมีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบภาคทฤษฎีในห้องเรียนอยู่ การปฏิบัติจริงในห้องเรียนหรือตามสถานที่จริงยังมีอยู่น้อยทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยยึดแนวนโยบายกฎหมาย และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาติมาเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการนำชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนให้ครอบคลุมกระบวนการต่อไปนี้ คือ การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

แต่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ยังขาดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วม ทั้งจากครูผู้สอน ผู้ปกครองและแม้แต่ตัวผู้เรียนเอง ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงควรสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเอง

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า พัฒนากลไกการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยการพัฒนารูปร่างปัญหาท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัด

กระบวนการเรียนรู้เพื่อจะนำผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
๓. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ สทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จ. นครสวรรค์

๔. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเกิดพัฒนาการที่ดีได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พยายามชักจูงให้ทั้งครูและนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงวิธีการและกระบวนการที่ต้องทำให้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและประชุมหารือเป็นระยะในปีการศึกษานั้น

๒. วางกรอบหรือโครงสร้างให้ชัดเจน และสอนตามโครงสร้างของแผนการสอนในแต่ละรายวิชาแล้วจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนโดยยึดหลักสูตรถือปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวง ทำตามนโยบายของผู้บริหารและร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๓. ไม่เน้นการบรรยายของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว สร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมของนักเรียนเรียนควบคู่กันไปได้ทั้งสามัญและบาลี ประชุมและหาวิธีหรือหาจุดบกพร่องนำมาปรับปรุงแก้ไข วางแผนการจัดการเรียนการสอนเหมือนฝ่ายสามัญของนักเรียนปกติ

๔. นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ไม่กล้าแสดงออกรวมถึงไม่กล้าที่จะไปรวมกลุ่มกับนักเรียนที่มีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดีกว่าและเทคโนโลยีเกมส์ต่างๆ

๕. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในตนเองออกมาสู่สายตาเพื่อนร่วมชั้นเป็นปฐมบท เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ๆ ให้แก่กันและกัน ร่วมมือกันแบ่งงานตามที่ตนถนัดเพื่อสร้างงานที่มีประสิทธิภาพให้กับกลุ่มของตนเอง ตั้งเป้าหมายเอาไว้แล้วว่าจะทำอะไร และดำเนินการพัฒนาไปสู่จุดหมายนั้น และมีเทคโนโลยีที่ครบครัน

๖ ต้องมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีการปรับเปลี่ยนการเรียนแบบเดิมๆ ให้ทันสมัยขึ้นพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ และด้านภาษา และควรที่จะมีสื่อการเรียนต่างๆ เพื่อเป็นการเรียนรู้

จากการสนทนากลุ่มย่อยพบว่า ปัญหาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการบริหาร

โรงเรียนพระปริยัติธรรมใหญ่ หรือเล็กต้องมีครูครบกับกลุ่มวิชา แต่ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังขาดงบประมาณในการจ้างครูสอนเพราะ ผู้บริหารกำหนดให้มีครูบาลี ครูนักธรรมและครู ๘ กลุ่มสาระแต่ละงบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะจ้างครูเหล่านี้ให้เพียงพอับความต้องการของจำนวนนักเรียนได้ จึงทำให้ต้องจัดครูที่จบสายอื่นมาสอนแทน เช่น ครูที่จบคณิตศาสตร์มาสอนวิชาภาษาอังกฤษแทน และปัจจัยด้านค่าตอบแทนก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และกฎระเบียบของมหาเถรออกมาบังคับนักเรียนโดยตรงว่าต้องเรียนบาลี ต้องมีนักธรรมและจะรับนักเรียนกลางคันไม่ได้ เพราะว่าถ้านักเรียนไม่จบนักธรรมโทนักเรียนไม่มีสิทธิ์ที่จะจบ ม. ๖ ซึ่งก็เป็นปัญหาต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ด้านการเรียนการสอน

ครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมสอนไม่ค่อยตรงเอก เช่น ครูสอนอังกฤษมาสอนคณิตศาสตร์ เพราะว่าครูสมัยก่อนจบสายครูมาจะมีสายเอก สายโทมา เช่น เอกสังคมโทภาษาไทย

เป็นต้นก็จะสอนควบคู่กันไป แต่ในปัจจุบันครูหนึ่งคนต้องจบเพียงหนึ่งเอก ซึ่งถ้าโรงเรียนไหนครูมีไม่เพียงพอ ก็ต้องให้ครูที่สอนวิชาอื่นไปสอนแทน ซึ่งก็จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ในวิชานั้นไม่เต็มที่

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ชุมชนยังขาดความร่วมมือในการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เช่น การขอรับบริจาค การทำความสะอาด ทางโรงเรียนต้องขอความร่วมมือจากเทศบาลให้มาทำความสะอาด เพราะว่านักเรียนของเราบางครั้งไม่ได้ให้ทำความสะอาด เพราะว่าให้เทศบาลรับผิดชอบแต่ทางโรงเรียนต้องจ่ายเทศบาลทุกเดือน และก็ต้องจ้างแม่บ้านมาทำความสะอาดทั้งภายนอกภายในอาคาร

๕. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดย การวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม นอกจากนั้นยังใช้ การสัมภาษณ์เชิงลึก อภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ควบคู่การสังเกต และการบันทึก การตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และอธิบายข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๑. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเกิดพัฒนาการที่ดีได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พยายามชักจูงให้ทั้งครูและนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงวิธีการและกระบวนการที่ต้องทำให้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและประชุมหารือเป็นระยะในปีการศึกษานั้นๆ

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

วางกรอบหรือโครงสร้างให้ชัดเจน และสอนตามโครงสร้างของแผนการสอนในแต่ละรายวิชาแล้วจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนโดยยึดหลักสูตรถือปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวง ทำตามนโยบายของผู้บริหารและร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๓. แนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ไม่ค่อยกล้าแสดงออก รวมถึงไม่กล้าที่จะไปรวมกลุ่มกับนักเรียนที่มีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดีกว่า ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย จึงจะทำให้นักเรียนมีความสนใจ และใส่ใจจัดกิจกรรมในห้องเรียนและจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ โดยขอความร่วมมือทางวิชาการจากองค์กรเอกชน อสม. และ คณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง

ส่วนราชการและเอกชนในจังหวัดเข้ามามีส่วนในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการสอนของครู จัดให้มีการอบรมครู และนักเรียนร่วมกัน นักธรรมบาลี สามัญ เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีแผนการสอน มีกระบวนการสอนที่ไม่น่าเบื่อสร้างสีสันในการเรียนการสอน

๖. อภิปรายผล

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

จะต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม พยายามชักจูงให้ทั้งครู และนักเรียนมีเป้าหมายร่วมกัน ตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงวิธีการและกระบวนการที่ต้องทำให้ดีขึ้น ประชุมหารือเป็นระยะในปี การศึกษานั้น ๆ วางกรอบหรือโครงสร้างให้ชัดเจน และสอนตามโครงสร้างของแผนการสอนในแต่ละรายวิชา ถือบปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวง ทำตามนโยบายของผู้บริหาร วางแผนการจัด โครงสร้างและระเบียบปฏิบัติให้นักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ อย่างชัดเจน ต้องทำการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ไม่เน้นการบรรยายของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว สร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน เรียนควบคู่กันไปได้ทั้งสามัญและบาลี

จากการศึกษา พบว่า งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เกิดแสงรัตน์ เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนชุมชนวัดชุมพร อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์^๑ พบว่า สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตามแผนการสอนอย่างมี ขั้นตอนและเป็นไปตามหลักวิชา แต่พบข้อที่ควรปรับปรุง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับคาบเวลาสอนการใช้สื่อการสอนยังไม่เหมาะสม ขาดการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ ยังไม่มีการสร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการพัฒนา ในวงรอบที่ ๒ โดยใช้ กลยุทธ์การประชุมกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปปัญหาและ แนวทางแก้ไข และ กลยุทธ์การนิเทศติดตามผลโดยสังเกตการสอนและให้คำปรึกษาแนะนำ จาก การดำเนินการพบว่าการขยายคาบเวลาสอนให้เหมาะสมกับรายวิชา มีการปรับแผนการสอนให้ สอดคล้องกับคาบเวลาร่วมกับ ครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระออกแบบและจัดทำเครื่องมือสำหรับวัด และประเมินผลการเรียนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีแผนการสอนและจัด กระบวนการเรียนรู้อย่างมี มีขั้นตอนและประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ใช้สื่อการสอนได้ เหมาะสม นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ในสถานการณ์ จริง มีการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเป็นรูปธรรม นักเรียนมีการ

^๑อำนาจ เกิดแสงรัตน์, การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียน ชุมชนวัดชุมพร อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์, การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม , ๒๕๕๕).

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับ ทินกร หอมกุล^๒ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ พบว่า (๑) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการตามแผน จากมากไปหาน้อยตามลำดับ (๒) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตัวแทนชุมชนกลุ่มต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมมากกว่าทุกกลุ่มในทุกด้าน ยกเว้นด้านการประเมินผล (๓) แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามข้อเสนอแนะของชุมชน ได้แก่การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการทางการเงิน การสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของชุมชน และการให้ข้อมูลกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ อรุณศรี อนันตรศิริชัย^๓ กล่าวถึง ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น นับวันจะทวีความสำคัญมากขึ้นเห็นได้จากโครงการคืนภูมิปัญญาสู่การศึกษาไทย ที่มีความมุ่งหมายเพื่อชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ทุกโรงเรียนควรนำความรู้ของชาวบ้านเข้าไปในระบบโรงเรียนฝึกฝนให้เด็กในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนอยู่ และเพียงพอที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงได้เพราะอนาคตของเด็กจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในชุมชนนั้น กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงให้ความสำคัญและทำการพัฒนาครุภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน สอดคล้องกับ อัมพร วัฒนินรันตร์^๔ ซึ่งให้ความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดบริการการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้โดยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ และเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ดำเนินการโดยการสังเกตการสอนของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นเทคนิคการนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นการเยี่ยมเยียนครุภูมิปัญญาท้องถิ่นในชั้นเรียน เพื่อให้กำลังใจและเก็บข้อมูลอย่างเจียบ ๆ มุ่งเป้าหมายหลักคือการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและยังสอดคล้องกับ สมคิด บางโม^๕ ที่กล่าวไว้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติจริง โดยทั่วไปจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ อาจ

^๒ทินกร หอมกุล, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒, *การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , ๒๕๕๖).

^๓อรุณศรี อนันตรศิริชัย, *คืนภูมิปัญญาสู่การศึกษาไทย*, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๕๒), หน้า ๙.

^๔อัมพร วัฒนินรันตร์, *การนิเทศการศึกษา*, (สุรินทร์ : ภาควิชาเกษตรศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๕.

^๕สมคิด บางโม, *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : วิทย์พัฒน์, ๒๕๕๔), หน้า ๙๒.

เป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ๆ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือ หรือประชุมเพื่อสร้างอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น การปฏิบัตินิยมให้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล ผลการบรรยายของวิทยากร ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสนใจและตั้งใจรับฟังทำให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากวิทยากรกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้จกกันเคยกันเป็นอย่างดี เพราะวิทยากรเป็นครูชำนาญการพิเศษที่สอนอยู่ในโรงเรียนร่วมกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดี

อนึ่ง ผลการวิจัยนี้ไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ อินทร์จันทร์ ชื่อเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน^๖ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษา มีความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษา มีความรักความเข้าใจ เอาใจใส่ในการสั่งสอนอบรมบุตรหลานของตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ปกครองทั่วไปได้เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อการดำรงชีวิต ได้ร่วมกันดำเนินการสนับสนุนการจัดการศึกษาด้วยความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมที่จัดขึ้น ส่งผลให้มีทรัพยากรในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน และนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้ ส่วนใหญ่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังมีบางประเด็นที่ไม่ดีเท่าที่ควร คือ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ไม่มีบุตรหลานเป็นนักเรียน ยังมีความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการอบรมแนะนำบุตรหลานไม่มากเท่าที่ควร

๗. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. พรบ. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ การศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามกฎหมาย

๒. สำนักงานพระพุทธศาสนา ควรเอาใจใส่ครูผู้สอนและนักเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ทั้งด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่างๆ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๑. ครูผู้สอนควรส่งเสริมนักเรียนที่ยังขาดทักษะในการคิดและการแสดงความคิดเห็น โดยใช้กลวิธีหลายๆอย่างที่สุดคล้องกับผู้เรียน

๒. สร้างกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เองโดยใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอน

๓. แผนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องมีเวลาและเนื้อหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกัน

^๖ อารมณ อินทร์จันทร์, การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น, การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , ๒๕๔๕)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้มีทั้งปัญหาอุปสรรค แลข้อเสนอแนะที่หลากหลาย จึงได้ข้อคิดสำหรับผู้วิจัยที่จะดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรเปลี่ยนประชากรกลุ่มตัวอย่างและสถานที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยในครั้งนี้
๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนการปริยัติอื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

สมคิด บางโม. **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์, ๒๕๔๔.

อรุณศรี อนันตรศิริชัย. **คินภูมิปัญญาสู่การศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๔๒.

อัมพร วัฒนินรินทร์. **การนิเทศการศึกษา**. สุรินทร์ : ภาควิชาเกษตรศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์

ทินกร หอมกุล. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต ๒. การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

อารมณ อินทร์จันทร์. **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน บ้านโคกใหญ่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕.

อำนาจ เกิดแสงรัตน์. **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียน ชุมชนวัดชุมพร อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕.

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Book:

Cannan, Jeff Scott. "The Examination of a School in Peril : A Look at Discipline andCommunity Participation in an Urban School," **Masters Abstracts International**. 38 (1) : 12 ; February, 2000.

DeLaney, Rebecca K. "Parent Participation in District-level Curriculum Decision – making : A Year in the Life of a School District," **Dissertation Abstracts International**. 60 (7) : 2349-A ; January, 2000.

Gold, S. Eva. "Community Organization at a Neighborhood High School : Promises and Dilemmas in Building Parent–Educator Partnership and Collaborations" **Dissertation Abstracts International**. 60 (7) : 2338–A ; January, 2000.

